Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Julian Arruti Ezenarro Oriyo

Azpeitia, Gipuzkoa
(1926-2014)

Aurkibidea

Biografia

Azpeitiko "Oriyo" etxean jaioa, 10 anai-arrebatan gazteena. Eskola nazionalean egin zituen ikasketak. Gero, familiaren egur lantegian, 'Andres Arruti e hijos'-en, hasi zen lanean pintxe moduan. Mendirako zuen afizioa medio, Lagun Onak mendi bazkunako lehendakari izan zen 50eko hamarkadan. Azpeitiko danborradarekin sorreratik izan du harremana Arrutik; izan ere, danborradan aurreneko aldiz atera zen gastadore taldeko kideetako bat izan zen, eta 25 urtean jardun du danborrak egin eta konpontzen. Maritxu Olazubirekin ezkondu eta bost seme-alaba izan zituzten.

Zintak

AZP-087

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oruesagasti, Ainitze
- **Data**: 2011-07-14
- **Iraupena**: 77 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. 10 senidetan gazteena

- **Erref**: AZP-087/002
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:01:11. **Bukatu**: 00:02:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:
10 senidetan (bost neska eta bost mutil) gazteena zen Julian. Anaia zaharrenak eta Julianek 20 urteko aldea zuten. Julianek gogoratzen duela familia "Arrabal de monjas" esaten zioten inguruan bizi izan zen, baina aurretik Enparan kalean eta "Santiyo" kalean ere bizi izan omen ziren.

2. Ardi artean jolasean

- **Erref**: AZP-087/003
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:02:50. **Bukatu**: 00:04:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Eskolan, "pargulotan", udaletxe ondoan ibili zen. Komunio txikia egin eta gero, sei urte zituela, maristetara pasatu zen. Eskolako oroitzapenak. Umetan, askotan joaten ziren Enparan Gain baserrira. Udaberrian, artzainak etortzen ziren Nafarroatik ardiekin, eta haiekin ibiltzen ziren ardi artean jolasean. Eguna ilundu aurretik, txistua jotzen zioten etxera joan zedin.

3. "Kalabazero"

- **Erref**: AZP-087/004
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:04:35. **Bukatu**: 00:05:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolako oroitzapenak. Eskolak erdaraz izaten ziren, baina mutilen artean euskaraz hitz egiten zuten. Dotrina, berriz, euskaraz izaten zen. "Kalabazero" esaten zioten dotrina gainditzen ez zuenari.

4. Anaiaren oroitzapenik ez

- **Erref**: AZP-087/005
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:05:53. **Bukatu**: 00:06:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Julianek lau urte zituela hil zen bere anaia Xabin. 18 urte zituen Xabinek. Real Union futbol taldearen jarraitzailea omen zen anaia.

5. Tren eta bagoi artean jolasean

- **Erref**: AZP-087/006
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:06:32. **Bukatu**: 00:07:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Tren-geltokitik gertu bizi zen Julian. Mutikotan, estazioan ibiltzen zen tren eta bagoi artean jolasean. Ez zioten uzten "kotxeratan" sartzen.

6. Eskolarako gogorik ez

- **Erref**: AZP-087/007
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:07:22. **Bukatu**: 00:08:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolako kontuak. Eskolan aspertuta, 13 urterekin ikasketak utzi eta familiako tailerrean hasi zen lanean.

7. Andres Arruti altzari lantegia

- **Erref**: AZP-087/008
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:08:02. **Bukatu**: 00:10:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzarigintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Kostako lantegiak

Laburpena:
13 urterekin eskola utzi eta aitaren altzari lantegian hasi zen lanean "pintxe" moduan. Lantegia etxearen beheko partean zegoen. Julianen aita 1933an hil zen, eta hura hil eta gero anaia zaharrenak eta koinatuak hartu zuten lantegiaren ardura. Ezkondu zen arte aritu zen lanean familiako lantegian.

8. Bi anaia gudari joan eta ama herritik bidali

- **Erref**: AZP-087/010
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 00:10:59. **Bukatu**: 00:13:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Gerra piztu zenean, 10 urte zituen Julianek. Bere bi anaia gudari joan ziren Loiolako kuartelean izena emanda. Julianen amari isuna jarri zioten bi seme gudari joan zirelako: seme baikotzagatik 1.000 erreal. Isunaz gain, ama etxetik bota zuten. Julian etxeko txikiena izanik, amarekin joan zen. Tolosako baserri batean zortzi egun eta Etxarri Aranatzen 20 egun egin zituzten.

9. Erreketeak eta falangistak

- **Erref**: AZP-087/011
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:13:00. **Bukatu**: 00:14:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Eskola nolakoa zen. Pelaioak eta margaritak. Karlisten kanta bat aipatzen du. Falangistak. Erreketeen hiletetan izugarrizko iskanbilak sortzen omen ziren kalean.

10. Gudari joandako anaien kontuak

- **Erref**: AZP-087/012
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:14:37. **Bukatu**: 00:15:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Julianen anaia bi gudari joan ziren. Bat Castro Urdialesen geratu zen, eta bestea, berriz, Laredon. 1940ko eta 1942ko kintoak ziren.

11. Herriko giroa, gerra denboran

- **Erref**: AZP-087/013
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:15:33. **Bukatu**: 00:17:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Maristek ez zieten uzten euskaraz hitz egiten. Langileen lanuzteak. Grebalarien kanta: "Nagusiyak baino kulpa gehiago langile enbusteruak! Besteren bidez jornala jaso, postutzen ditu diruak!".

12. Milizianoek bi mutiko tirokatu

- **Erref**: AZP-087/014
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:17:48. **Bukatu**: 00:20:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Herriko giroa nolakoa zen gerra denboran. Gudariak Loiolan antolatzen hasi ziren... Eibartik eskopetekin joaten ziren Bidani aldera. 1936ko irailaren 20an Francoren aldeko tropak Azpeitian sartu ziren. Enparan Gain aldetik soldaduak

nola jaisten ziren gogoratzen du Julianek. Milizianoek, mendian behera zihoazela, bi mutiko tirokatu zituzten Enparan Gaingo aldean. Mutiko horietako bat odolustuta hil zen. Bestea, zaurituta eraman zuten "mixikordira".

13. Abertzaleak eta mehatxuak

- **Erref**: AZP-087/015
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:20:20. **Bukatu**: 00:22:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Herriko giroa nolakoa zen gerra denboran. Abertzaleek mehatxuak jasotzen zituzten. Julianen anaia zaharrenak zortzi egun egin zituen kartzelan.

14. "Salvoconducto"a

- **Erref**: AZP-087/016
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:22:23. **Bukatu**: 00:24:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzarigintza

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Bidaiatu ahal izateko "salvoconducto"a, baimena... eskatu behar izaten zen komandantzian. Familiako altzari lantegia berriz martxan jarri zutenean, altzariak saltzera joateko "salvoconducto"a eskatzera joaten zen Julian. Komandantzia bi tokitan egon zen: lehenengo, beterinarioaren etxean (errekisatu egin zioten), eta, gero, Enparan jauregian. Egunerokoan diruarekin zer arazo izaten ziren aipatzen du.

15. Gerra aurreko giroa eta joera politikoak

- **Erref**: AZP-087/017
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:24:49. **Bukatu**: 00:25:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Sozialistak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
Gerra aurreko giroa Azpeitian. Berdura plazan hitzaldi politikoak izan ziren. Nazionalisten, karlisten eta sozialisten arteko giroa eta harremanak nolakoak ziren aipatzen du.

16. Nazionalek herri bat hartzean, zezenak Azpeitian

- **Erref**: AZP-087/018
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:25:52. **Bukatu**: 00:26:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Nazionalek herri bat hartzen zutenean, zezenak ateratzen zituzten Azpeitian. Bizkaian borrokan ibilitako gudariak Ondarretako kartzelara eramaten zituzten.

17. Dentista fusilatu

- **Erref**: AZP-087/019
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:26:52. **Bukatu**: 00:27:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra denboran Azpeitian fusilatu zuten dentista bati buruzko azalpenak. Norbaitek salatu zuen dentista, baina haren anaia omen zen errepublikarra.

18. Tropek Azpeitia hartu

- **Erref**: AZP-087/021
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:31:46. **Bukatu**: 00:33:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
1936ko irailaren 20an Francoren aldeko tropak Azpeitian sartu ziren. Tropak nondik sartu ziren aipatzen du. Altxamenduaren kontrako batzuk Izarraitz aldetik egin zuten ihes. Errekete kuadrilla batek gizon bat hil omen zuen Izarraitz aldean.

19. "Asturiasko iraultza"

- **Erref**: AZP-087/022
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:33:27. **Bukatu**: 00:35:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:
1934ko urrian "Asturiasko iraultza" izenarekin ezagutzen den altxamendua izan zen. Orduko hartan, soldaduak pare bat egun egin zituzten Azpeitian. Herrian atxilotuak izan ziren, eta haien askatasuna eskatzeko "Amnistia" idatzi zuten berdura plazako paretan. Mutikoak soldaduen lagun egiten ziren.

20. Maristak eta eskola nazionala

- **Erref**: AZP-087/024
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:38:23. **Bukatu**: 00:40:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Maristei eta eskola nazionalari buruzko azalpenak. Udaletxe aldamenean zegoen herriko eskola. Errepublika garaian, gurutzeak kendu zituzten ikasgeletatik eta maisu zibilak jarri. Ondarruko maisu nazional bati buruzko oroitzapenak.

21. Bonbardaketa

- **Erref**: AZP-087/026
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 00:40:23. **Bukatu**: 00:40:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerrako oroitzapenak. Gernikako bonbardaketa izan zenean, Azpeitian tiro- eta bonba-hotsa entzuten zen. Azpeitia ere bonbardatu zuten, eta mutil gazte bat hil zen.

22. Mateo pasiegoa

- **Erref**: AZP-087/027
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:40:57. **Bukatu**: 00:42:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Mateo pasiegoari (Kantabria) buruzko kontuak. Baserriz baserri ibiltzen zen tresnak eta telak saltzen. Euskaraz hitz egiten ere ikasi zuen. Pasiegoak Santa Kruz apaizari buruz kontatutakoak.

23. Boxeoa modan

- **Erref**: AZP-087/028
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:42:52. **Bukatu**: 00:44:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Aisia » Kirola » Boxeoa

Laburpena:
Julian umea zela boxeoa zegoen modan. Maristetan zebilela, arratsaldetan jolasean eta boxeoan ibiltzen ziren maisu batekin sotoan. Ikasleen eguneko jaialdian, boxeoan egin zuen beste kide batekin. Orduko boxeolariak: Uzkudun, Gaztañaga...

24. Organeroaren etxea errekisatu

- **Erref**: AZP-087/029
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:44:52. **Bukatu**: 00:46:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Zezen plaza aurrean zegoen organeria. Organeroaren familiari buruzko kontuak: gizona katalana zen eta emaztea donostiarra (Azpeitiko abertzaleen presidenta). Etxea errekisatu zien, eta haien etxeko abertzaleen "kolgaduriak" (oihal zintzilikariak) plazan erretzen ikusi zituen Julianek.

25. Oargi

- **Erref**: AZP-087/031
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:49:54. **Bukatu**: 00:51:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Oargi taldeak antzerkiak antolatzen zituen. Antzezlan batean "apuntadore" eta eskenatokia prestatzen aritu zen Julian. Eta gero, dantzarientzako tresnak egiten hasi zen.

26. Danborrak egiten hasi

- **Erref**: AZP-087/032
- **Iraupena**: 0:05:02. **Hasi**: 00:51:02. **Bukatu**: 00:56:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Urte askotan aritu izan zen Julian danborrak egiten. Danborgintzan nola hasi zen azaltzen du. Azpeitian danborrada nola hasi eta bilakatu zen kontatzen du. Danborrak eta "erraiak" (herrada edo suila: berez, ura eramateko ontzia).

27. San Pedroetan, Eskuztara

- **Erref**: AZP-087/033
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:56:04. **Bukatu**: 00:57:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Jai seinalatuetan musika-bandak jotzen zuen herriko plazan. San Pedroetan Eskuztan egiten zen erromeria, eta "tabernak" eramaten zituzten gurdietan. Jolasak ere izaten ziren. Jendearen esanak: San Pedroetan bikote berriren bat ikusten bazen, "San Inazioetarako preparatu dituk hoyek!". Santioetan, zezenak.

28. Karnabalak

- **Erref**: AZP-087/034
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:57:53. **Bukatu**: 00:59:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:
Karnabaletako giroa. Eibartik, Zarauztik... jendea joaten zen Azpeitira. Karrozak ateratzen ziren. Astearte karnabalean, eskean ibiltzen ziren neska-mutilak.

29. "Ama nere bila zatoz..." abestia

- **Erref**: AZP-087/035
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:59:30. **Bukatu**: 01:00:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:
Julianen anaia batek abestu ohi zuen Karnabaletako kanta: "Ama nere bila zatoz, ama berandua da! Nik lasai lo egin det mahai gainian etzanda! Zuaz zuaz etxera, zuaz zuaz lana egitera! Ilunabar aldian etorriko naiz zeurekin apaltzera!".

30. 10 sagardotegi inguru Azpeitian

- **Erref**: AZP-087/036
- **Iraupena**: 0:03:18. **Hasi**: 01:00:22. **Bukatu**: 01:03:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
10 sagardotegi ba omen ziren Azpeitian. Sagardotegiak non zeuden aipatzen du. Korrale sagardotegiko giroa. Korralen dolarea zegoen. Erramuarekin bedeinkatzen zuten sagardoa, eta sagardoa irekitzen zen garaian bandoa jotzen zuten aguazilek. Azillerriko sagardotegian bola-tokia zegoen. Jendeak apustuak egiten zituen.

31. Ahari-jokoa

- **Erref**: AZP-087/037
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 01:03:40. **Bukatu**: 01:04:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Igandeetan, ahari-jokoa izaten zen. Eta urte garai batean, asteazkenetan (feria eguna), ere izaten omen zen ahari-jokoa plazan.

32. Apustuak eta desafioak

- **Erref**: AZP-087/038
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 01:04:34. **Bukatu**: 01:07:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Gerra aurretik, ia larunbatero apusteren bat izaten omen zen. Zezen plazari 50 buelta lasterka zeinek azkarrago eman. Apustuak eta desafioak. Aizkolariak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-15

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com